

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عربی معاصر

پاسخنامہ

کارگاہ ترجمہ متون دینی

فهرست مطالب

۴.....	درس هفتم
۵.....	درس هشتم
۷.....	درس نهم
۸.....	درس دهم
۱۰.....	درس یازدهم
۱۱.....	درس دوازدهم
۱۳.....	درس سیزدهم
۱۴.....	درس چهاردهم
۱۶.....	درس پانزدهم
۱۷.....	درس شانزدهم
۱۹.....	درس هفدهم
۲۰.....	درس هجدهم
۲۲.....	درس نوزدهم
۲۳.....	درس بیستم
۲۵.....	درس بیست و یکم
۲۶.....	درس بیست و دوم
۲۸.....	درس بیست و سوم
۲۹.....	درس بیست و چهارم
۳۱.....	درس بیست و پنجم

۳۲	درس بیست و هشتم
۳۴	درس بیست و هفتم
۳۵	درس بیست و هشتم
۳۸	درس بیست و نهم
۳۹	درس سی ام
۴۱	درس سی و یکم
۴۲	درس سی و دوم

درس هفتم

ترجمه

«سوگند به خورشید و تابندگی اش، سوگند به ماه چون پی [خورشید] رود»، (سوگند به روز چون [زمین] را روشن گردان)، (سوگند به شب چوپرده بر آن پوشد)، (سوگند به آسمان و آن کس که آن را برافراشت)، (سوگند به زمین و آن کس که آن را گسترد)، (سوگند به نفس و آن کس که آن را درست کرد)...»

سپس پیامبر (ص) فرمود: «چه بد قومی هستند آن قومی که امر به معروف و نهی از منکر نمی کنند. چه بد گروهی هستند آن ها که به امرکنندگان به معروف و نهی کنندگان از منکراهانت کردند و چه بد قومی اند آن هایی که در راه خدا به عدالت رفتار نمی کنند».

از امام علی (ع) روایت شده که فرمودند: «روزی در مدینه همراه پیامبر بودم، به باغی رفتیم. گفتم: این باغ چه زیباست! ایشان فرمودند که در بهشت باغی بسیار زیباتر از این برای تو وجود دارد. سپس به باغ زیباتری از آن رفتیم. گفتم یا رسول الله (ص) این باغ چقدر زیباست!»

درس هشتم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: دو
- گزینه (ب). پاسخ: چهار
- گزینه (ج). پاسخ: یک

۲. سوال شماره دو:

- أ) چه بد داوری می کنند .
- ب) چه اندازه باید برآتش شکیبا باشند.
- ج) چه زشت است / چه زشت است

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: چهار
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: چهار

۴. ترجمه جملات

أ) «عبرت ها چه بسیار اند و عبرت گرفتن ها چه اندک». این کلام چقدر خلاصه است و فایده آن چه بسیار. شکی نیست که عبرت ها بسیار اند، بلکه هر چیزی که در هستی است، در آن عبرتی است. بی شک عبرت گیرندگان اندک اند، و مردم جهل و نادانی بر آن ها سلطه یافته، حب دنیا آن ها را هلاک کرده، خمر دنیا هم آن ها را مدهوش نموده و ایمان به مبدأ اصلی در نزد آن ها ضعیف است. اگر این ضعف ایمان و یقین نمی بود، اوضاع آن ها چیزی جز این می بود.

ب) علی بن موسی (ع) می فرماید: روز قیامت به انسان عابد می گویند: «چه نیکو مردی بودی، نفسی بلند همت داشتی و مردم را پیوسته یاری مینمودی، پس حال داخل بهشت شو.

ج) ساعات روز چه قدر زود می گذرند، و روزهای ماه چه زود به پایان می رسند و ماه های سال چقدر زود گذر می کنند و سال های عمر چه زود سپری می شوند»

۵. ترجمه به فارسی روان

أ) در مجلسی برای علم آموزی نشسته بودیم و خرجی من در برخی از این سفرها به پایان رسیده بود. یکی از دوستان به من گفت: به چه کسی امید داری که حاجتت را روا کند؟ گفتم: فلانی. گفت: به خدا سوگند او حاجتت را برآورده نمی کند، امیدت را محقق نمی نماید و درخواستت را اجابت نمی کند. گفتم تو این را از کجا می دانی؟ گفت: اباعبدالله (ع) به من فرمودند که در کتابی خوانده است که خداوند می فرماید: به عزت و جلالم و به قدرت و سلطه

ام بر عرش سوگند می خورم که امید هر که را که به غیر از من به کس دیگری امید داشته باشد قطع می کنم و در مقابل مردم لباس ذلت به تنش می کنم و او را از قرب به خودم محروم می دارم.

ب) پیامبر (ص) فرمودند: «چه بد بنده ایست بنده ای که دورو داشته باشد، با یک چهره روی می آورد و با چهره دیگر روی بر می گرداند. اگر خیری به برادر مسلمانش برسد به او حسد می برد و اگر او به بلایی گرفتار شود، خوارش می نماید. چه بد بنده ایست بنده ای که ابتدای او نطفه است و پایانش مردار و نمی داند بین این دو چه باید بکند. چه بد بنده ایست بنده ای که برای عبادت خلق شده ولی این دنیا او را از آخرت بازداشته است. در این دنیا سعادت مند شده و در آن دنیا بدبخت. چه بد بنده ایست بنده ای که کبر و غرور او را در برگرفت و فراموش کرد خدای بزرگ متعال را. چه بد بنده ایست بنده ای که طغیان نمود و از حدود خود تجاوز کرد و خدای جبار را فراموش نمود. چه بد بنده ایست بنده ای که هوسش، او را گمراه کرد و نفسش او را ذلیل نمود. چه بد بنده ایست بنده ای که حرص و طمع او را به سمت تمایلات نفسش کشاند».

ج) از یکی از فقهای مدینه به اسم قاسم بن محمد بن ابی بکر، که در علمش بین مسلمانان زبانزد بود، درباره مسئله ای سوال شد. گفت: «خوب نمی دانم. سوال کننده گفت: من به سوی تو آمده ام و کسی را به غیر از تو نمی شناسم. قاسم گفت: به محاسن بلندم و کثرت مردمی که اطراف من هستند نگاه نکن. به خدا سوگند جواب این را نمی دانم. شیخی از قریش که کنار او نشسته بود گفت: برادر جوابش را بده به خدا تا به حال تو را چون امروز آگاه و با معرفت ندیده ام. قاسم گفت: به خدا سوگند اگر زبانم قطع شود بهتر از آن است که از چیزی سخن بگویم که به آن علمی ندارم.

درس نهم

ترجمه

پیروی از شارع و دنباله روی از وی، محبت خداوند را برای انسان به دنبال دارد و سعادت همیشگی را برای وی ضمانت می‌کند. این وجه در مقابل دو مورد قرار گرفته: اگر کسی بگوید این حکم به صورت خلاصه است پس چگونه می‌توان به شرح آن پی برد. مثلاً ما وقتی مرد آرامی را میبینیم که در نمازهای جماعت شرکت می‌کند ولی با این حال انسانی منافق مصر است پس می‌گوییم این آرامش و شرکت در نمازها و این قبیل کارها، از عالم گواه است.

در راویان این حکم شکی نیست چراکه همگی انسان‌های مورد اعتماد هستند به جز احمد بن یحیی که بین محمد بن احمد بن یحیی و احمد بن حسن قرار گرفته است.

«خداوندا در این در روز پنجشنبه پنج حاجت مرا برآورده کن؛ حاجاتی که تنها کرم تو آن‌ها را وسعت می‌بخشد و تنها نعمت‌های تو طاقت آن‌ها را دارند.»

درس دهم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: چهار
- گزینه (ب). پاسخ: دو
- گزینه (ج). پاسخ: سه

۲. سوال شماره دو:

- أ) هرگونه
- ب) اگر / اگر
- ج) جز

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: چهار
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: سه

۴. ترجمه سوالات

أ) پیامبر (ص) می فرماید: « حکمت گمشده مومن است هرکجا آن را بیابد، آن را در اختیار خود در می آورد. »

ب) از جمله مسائلی که در فضاهای علمی به چشم می خورد و به نظر من از جمله عیب های بزرگ به شمار می رود این است که ما سالیان سال است که متن های غربی و بیگانه را تکرار می کنیم، می خوانیم و حفظ می کنیم و فرآیند آموزش را بر اساس آن بنا می کنیم، ولی در خود توانایی سوال یا ایراد نمی یابیم.

ج) برای دو بازو و دو ساعد همچنین دست زائد (که حکمش در شرع معلوم نیست) دیه کامل می باشد. دیه انگشت یک دهم دیه کامل دست است. دیه انگشت زائد یک سوم دیه انگشت اصلی، و در صورت معلول شدن دست دو سوم دیه دارد، و معلولیت دست زائد یک سوم است. ناخن اگر نروید یا سیاه بروید ده دینار و اگر سفید بروید پنج دینار دیه دارد.

۵. ترجمه روان فارسی

أ) کجا این اجماع را دیده اید؟ می دانید که هزاران صحابه داریم که تنها صد و سی و اندی از افراد فتاوی آنها را حفظ می کردند که ۷ نفرشان روایات بسیار و ۱۳ نفر متوسط و باقی در حد یک یا دو مسئله از آن ها روایت می کنند؛

البته به جز مسائلی که همه بر آن اتفاق نظر دارند مانند نماز و روزه ماه رمضان. لذا کجا در یک حکم اجماع رخ داده است؟

ب) حسن و قبح در برخی امور ذاتی هستند مانند عدل و ظلم و علم و جهل. مثلاً عدل همیشه مطلوب و حسن بوده یا به عبارتی هرگاه عنوان عدل به میان می آمده همه، انجام دهنده آن را مدح می کردند و آن را عملی نیک به حساب می آوردند. همچنین ظلم همیشه ذاتاً امر نامطلوبی به حساب می آمده یا به عبارتی هرگاه از ظلم سخن گفته می شده، انجام دهنده آن نکوهیده شده و گناهکار به شمار می آمده است.

ج) اگر حکمی از سوی شارع در بیان علت حکمی پیرامون موضوع مورد قیاس وضع شود، استناد به آن حکم برای تعمیم به آن قیاس به دو شرط صحیح است؛ اول اینکه بدانیم این علت ذکر شده تام می باشد و هر جا آن حکم باشد این علت هم بر آن صدق می کند. دوم آنکه در قیاس وجود داشته باشد.

درس یازدهم

ترجمه

براین اساس، علم اصول بخش اول ابزارهای زبانی را بررسی می‌کند که از عناصر مشترک در فرایند استنباط به شمار می‌روند.

البته باید بدانیم که نماز صرفاً به معنای تکرار زبانی بعضی از کلمات و یا انجام برخی از حرکات نیست. فیوضات و برکات وسیع نماز، طبعاً به دنبال ایجاد امواج صوتی و یا اعمال بدنی حاصل نمی‌شود بی‌آنکه در این بدن روح ذکر و توجه (به معبود) وجود داشته باشد.

ازاین جاست که ایراد دوم می‌تواند قرینه‌ای برای بیان روایت در ایراد اول باشد، هرچند که ظاهراً برخلاف آن است.

درس دوازدهم

۱. سوال شماره یک:

گزینه (أ). پاسخ: چهار

گزینه (ب). پاسخ: یک

گزینه (ج). پاسخ: دو

۲. سوال شماره دو:

أ) هرچند

ب) همان طور که گذشت

ج) در حاصلخیزی خاک سهیم اند

۳. سوال شماره سه:

گزینه (أ). پاسخ: سه

گزینه (ب). پاسخ: سه

گزینه (ج). پاسخ: یک

۴. ترجمه جملات

أ) معاون رئیس شورای اجرایی حزب الله، شیخ علی دعموش، تاکید کرد حزب الله برای جنگ و خونریزی وارد سوریه نمی شود بلکه به دنبال دفاع از مقدسات، حمایت از لبنان و جلوگیری از گسترش تروریسم تکفیری است که هدف سیطره بر همه کشورهای منطقه را دارد.. پس حضور در این جبهه علیرغم مخالفت غرب، واجب شرعی، اخلاقی و انسانی است.

ب) در صورتی که یک مفهوم کلی همچون سفیدی، عدد و وجود را ملاحظه کنی، و آن را بر روی افرادی تطبیق دهی، خواهی یافت که برخلاف گروه قبلی، افراد این گروه از نظر شدت یا فراوانی یا اولویت یا تقدم، در میزان صادق بودن مفهوم بر آن ها تفاوت دارند. پس می بینیم که سفیدی برف از سفیدی کاغذ بیشتر است در حالی که هر دو سفید هستند.

ج) به هر حال توانایی شعرسرایی اگر در وجود انسان باشد، همان طور که گفته شد، به طور تصادفی و بدون تمرین در حفظ شعر، فهم آن و تلاش مکرر برای سرودن شعر به فعلیت نمی رسد.

۵. ترجمه روان فارسی

ا) بسیاری از واعظان به گونه ای هستند که بدون اینکه کلمه ای سخن بگویند مردم تنها با نگاه به آن‌ها، از ایشان تأثیر می‌پذیرند. چه بسیار خطیبانی که در مراسم سوگواری امام حسین علیه السلام، مردم صرفاً با نگاه به ظاهرشان به گریه می‌افتند پیش از آنکه سخن بگویند.

ب) مقصود از "فعل" رویدادی است که مصدر بر آن دلالت دارد؛ اگرچه امروودی نباشد. بنابراین مانند: «لا تترك الصلاة: نماز را ترک نکن» نیز از این مقوله است؛ لذا این صیغه نهی است نه امر. همچنین «اترك شرب الخمر: نوشیدن خمر را رها کن» صیغه امر است نه نهی، هرچند مفهوم «لا تشرب الخمر: خمر ننوش» را برساند. راز آن آشکار است. مفهوم مطابق در فعل "اترك: رها کن" بازداشتن از ترک یک فعل است؛ هرچند لازمه آن یک فعل امر باشد و با دلالت التزامی نهی را برساند. مفهوم مطابق فعل «اترك: رها کن» نیز امر به ترک یک فعل است؛ اگرچه لازمه آن نهی از آن فعل باشد و با دلالت التزامی بر آن دلالت کند.

ج) رشوه دادن حرام است پس باید آن را بازگرداند. و باید یکی از طرفین دعوا دلیل خود را مطرح کند، اگر حکم واضح باشد، لازم است در صورت درخواست مقضی له حکم صادر شود. مستحب است که طرفین را به صلح تشویق نماید و مکروه است که آن‌ها را در اسقاط یا ابطال حکم یاری کند یا مانعی برای اجرای آن حکم قرار دهد یا با احساس خواب‌آلودگی، گرسنگی، غم و یا خشم حکمی را صادر کند.

درس سیزدهم

ترجمه

آگاه باشید به خدا سوگند ابا بکر، جامه خلافت را برتن کرد، در حالی که می دانست جایگاه من نسبت به حکومت اسلامی، چون محور آسیاب است به آسیاب که دور آن حرکت می کند. او می دانست که سیل علوم از دامن کوهسار من جاری است، و مرغان دور پرواز اندیشه ها به بلندای ارزش من نتوانند پرواز کرد. پس من ردای خلافت رها کرده و دامن جمع نموده از آن کناره گیری کردم و در این اندیشه بودم که آیا با دست تنها برای گرفتن حق خود به پاخیزم یا در این محیط خفقان زا و تاریکی که به وجود آوردند، صبر پیشه سازم که پیران را فرسوده، جوانان را پیر، و مردان با ایمان را تا قیامت و ملاقات پروردگار اندوهگین نگه می دارد پس از ارزیابی درست، صبر و بردباری را خردمندانه تردیدم. پس صبر کردم در حالی که گویا خار در چشم و استخوان در گلوی من مانده بود. و با دیدگان خود می نگریستم که میراث مرا به غارت می برند بازی ابا بکر با خلافت این که خلیفه اول، به راه خود رفت و خلافت را به پسر خطاب سپرد. شگفتا ابا بکر که در حیات خود از مردم می خواست عذرش را بپذیرند، چگونه در هنگام مرگ، خلافت را به عقد دیگری در آورد. هر دو از شتر خلافت سخت دوشیدند و از حاصل آن بهره مند گردیدند. سرانجام اولی حکومت را به راهی در آورد، و به دست کسی (عمر) سپرد که مجموعه ای از خشونت، سختگیری، اشتباه و پوزش طلبی بود زمامدار مانند کسی که بر شتری سرکش سوار است، اگر عنان محکم کشد، پرده های بینی حیوان پاره می شود، و اگر آزادش گذارد، در پرتگاه سقوط می کند. سوگند به خدا مردم در حکومت دومی، در ناراحتی و رنج مهمی گرفتار آمده بودند، و دچار دورویی ها و اعتراض ها شدند، و من در این مدت طولانی محنت زا، و عذاب آور، چاره ای جز شکیبایی نداشتم، تا آن که روزگار عمر هم سپری شد.

درس چهاردهم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: چهار
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: دو

۲. سوال شماره دو:

- أ) همراه با
- ب) به سوی / به / به
- ج) در آستانه

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: سه
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: یک

۴. ترجمه جملات

أ) خداوند برای مسلمانان مالیات هایی، به اسم خمس و زکات و کفاره را واجب کرده است. از جمله این کفاره ها: کفاره افطار عمدی در ماه رمضان، کفاره شکستن عهد، سوگند و نذر، کفاره قتل و کفاره ترک واجبات احرام می توان نام برد.

ب) اما وثیقه گرفتن در برابر مال، مشروع است و از جمله ضرورت ها در اسلام به شمار می آید. همان طور که در قرآن کریم هم آمده: «وإن كنتم على سفرو لم تجدوا كاتباً فرهان مقبوضة» ﴿۱۰۸﴾ «و اگر در سفر بودید و نویسنده ای نیافتید وثیقه ای بگیرید». روایات زیادی هم در این زمینه آمده است مانند صحیح مسلم: درباره امانت گذاشتن حیوان و غذا و وثیقه گرفتن از کسی سوال کردم. وی گفت: تا می توانی در خصوص مالت محکم کاری کن.

ج) کتاب "فلسفتنا" به طور گسترده در جهان اسلام انتشار یافت که می توان آن را از قوی ترین و عمیق ترین کتاب - هایی دانست که در زمینه نقد و تحلیل مبانی فلسفی و علمی مارکسیسم از اندیشمندان اسلامی چاپ شده است. تعداد زیادی از اندیشمندان اسلامی بر آن کتاب تقریض نوشته اند. علامه شیخ محمد جواد مغنیه می گوید: به نظر من کتاب فلسفه ما اگر به زبان های بیگانه ترجمه شود مقام و جایگاه والایی کسب خواهد کرد و اهل شرق و غرب خواهند گفت دانشگاه نجف قدرترین رقیب مادی گراها است.

۵. ترجمه روان فارسی

ا) جای شگفتی نیست اگر بگویم که بزرگترین علمای شیعه امروز، در این حوزه مبارک درس خوانده اند و بزرگترین خطباء و مدرسان و نویسندگان روزهای تحصیل خود را در این حوزه پر دستاورد سپری کرده اند و مراجع عالیقدر که در راه خدا در برابر استکبار و استعمار جهاد کرده اند از فقهای این شهر مقدس بوده اند؛ مانند علمای انقلاب دهه ۲۰ در عراق از جمله سید شیرازی و فتوای تاریخی وی ضد شرکت تنباکوی انگلیس.

ب) ابو جعفر علیه السلام طریقه وضو گرفتن پیامبر (ص) را برای ما شرح داد. لذا ظرف آبی را خواستند سپس دست راستشان را در آن بردند. کفی از آب برداشتند و آن را از بالا بر چهره شان ریختند سپس با دست خود اطراف صورت را دست کشیدند. بعد دست چپ خود را در آب بردند و آب را بر روی دست راست ریختند و همه جای آن را مسح کشیدند. سپس دست راست خود را در آب برده و آن را بر روی دست چپ ریختند درست مانند دست راست. سپس با باقی مانده آب که کف دستشان مانده بود بدون اینکه دوباره در آب فرو ببرند سر و دو پای خود را مسح کشیدند.»

ج) ناگهان دیدم مردم از هرسوی روی به من نهادند، و چون یال کفتار پس و پشت هم ایستادند، چندان که حسنین فشرده گشت و دو پهلویم آزده به گرد من فراهم و چون گله گوسفند سر نهاده به هم. چون به کار برخاستم گروهی پیمان بسته شکستند، و گروهی از جمع دینداران بیرون جستند و گروهی دیگر با ستمکاری دلم را خستند. گویا هرگز کلام پروردگار را نشنیدند یا شنیدند و کار نبستند، که فرماید: (سرای آن جهان از آن کسانی است که برتری نمی جویند و راه تبه کاری نمی پویند، و پایان کار، ویژه پرهیزگاران است) آری به خدا دانستند، لیکن دنیا در دیده آنان زیبا بود، و زیور آن در چشمهایشان خوشنما.

به خدایی که دانه را کفید و جان را آفرید، اگر این بیعت کنندگان نبودند، و یاران، حجت بر من تمام نمی نمودند، و خدا علما را نفرموده بود تا ستمکار شکمباره را برنتابند و به یاری گرسنگان ستمدیده بشتابند، رشته این کار را از دست می گذاشتم و پایش را چون آغازش می انگاشتم و چون گذشته، خود را به کناری می داشتم، و می دیدید که دنیای شما را به چیزی نمی شمارم و حکومت را پیشیزی ارزش نمی گذارم.

درس پانزدهم

ترجمه

خبر نوح را بر آنان بخوان آنگاه که به قوم خود گفت ای قوم من اگر ماندن من [در میان شما] و اندرز دادن من به آیات خدا بر شما گران آمده است [بدانید که من] بر خدا توکل کرده ام پس [در] کارت‌ان با شریکان خود همداستان شوید تا کارت‌ان بر شما ملتبس ننماید سپس در باره من تصمیم بگیرید و مهلتم ندهید.

فرزندم؛ همواره دو قلب داشته باش. یکی قلبی که به گونه‌ای با آن از خداوند بترسی که گرفتار زیاده‌روی نشوی و دیگری قلبی که طوری به [رحمت و مغفرت] خداوند امید داشته باشی که در آن طمع نکنی.

این چنین مشخص شد که شیخ مرحله‌ای از زندگی علمی اش را در نیشابور و طوس که دو شهر علمی مهم در خراسان بودند، گذراند.

در این ماه به نیت محبت به رسول خدا و تقرب به سوی خداوند روزه بگیرد.

درس شانزدهم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: یک
- گزینه (ب). پاسخ: دو
- گزینه (ج). پاسخ: یک

۲. سوال شماره دو:

- أ) در پاسخ
- ب) دوبار زنگ
- ج) از نظر تاریخی / به سمت

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: یک
- گزینه (ب). پاسخ: چهار
- گزینه (ج). پاسخ: دو

۴. ترجمه جملات

أ) آن حضرت در راه رضا و خشنودی تو با صبورانه، شجاعانه و بدون روی گردانی با آنان جهاد کرد، بی آنکه در راه خدا از سرزنش و ملامت باك داشته باشد تا آنکه خون پاکش در راه اطاعت از توریخته و حرمتش شکسته شد. پروردگارا آنها را به بدترین شکل لعنت کن و به دردناکترین عذاب دچار گردان.

ب) در این مرحله انسان احساس نگرانی و ناآرامی دارد و تمام تلاش خود را به کار می برد تا از امواج خروشان زندگی متلاطم عبور کند به دنبال راهی است که او را به ساحل امن برساند.

ج) بهترین چیزی که می توانی به آن استناد کنی صحیح زراه و فضیل است: «از او پرسیدیم: اقامه نماز به جماعت واجب است؟ گفت: نماز واجب است ولی اقامه به جماعت همه نمازها واجب نیست، ولی سنت رسول خدا (ص) است. هرکس بی علت از اقامه نماز به جماعت و از جماعت مؤمنان روی گرداند نمازش قبول نیست.»

۵. ترجمه روان فارسی

أ) این تصور نشان در سطح پایینی از آگاهی قرارداد داشت. آن ها ابعاد وجودی رسول خدا (ص) را درک نکرده دست نیافته و ابعاد رسالت اسلامی را متوجه نشده بودند. هر از چند گاهی آثار جاهلیت در آنها آشکار می شد و با این پیش زمینه به رسول خدا (ص) می پرداختند. آن ها پیامبر (ص) را فردی می انگاشتند که با عرب ها پیوند قومیتی دارد، با خاندان خود پیوندی قبیله ای و با پسر عمویش نیز ارتباطی خویشاوندی دارد.

ب) اما حکم منع از احیاء: (هرکس زمینی را احیا کند صاحب آن می شود) و تحجیر (هرکس جایی را بنا کند آن ملک برای او می شود) برای حفظ نظام از اختیارات ولی امر است. روشن است که این دو امر در حکم اولیه جایز هستند، ولی اگر بدون محدودیت زمینه برای آنها فراهم شود باعث اختلال در نظام می شوند؛ از این رو ولی امر با حکم ثانویه می تواند از احیاء و تحجیر جلوگیری کند.

ج) فقه و تربیت نقش مهمی را در زندگی مسلمان ایفا می کنند. فقه عبارت است از دستور کار کلی که به همه رفتارها و کارهای فردی می پردازد و تمام رفتارهای انسان در ذیل احکام تکلیفی پنجگانه قرار می گیرد. و اما تربیت گستره وسیعی را به خود اختصاص می دهد که از زمان تولد انسان تا لحظه مرگش را در بر می گیرد.

درس هفدهم

ترجمه

درباره شخصی که پول یا لباس یا چهارپایی پیدا کرده از وی سوال پرسیدم که تکلیف و وظیفه ی این شخص چیست؟ گفت: به مدت یک سال در مورد آن (شی پیدا شده) اطلاع رسانی کند و اگر صاحب آن را پیدا نکرد، آن را در میان اموالش نگه دارد تا اینکه جوینده ی آن بیاید و آن را به او بدهد و اگر مُرد، در مورد آن (شی پیدا شده) وصیت کند و اگر آسیبی به آن برسد، مسئول است.

از امام صادق علیه السلام نقل شده: «اگر قومی بدون کسب اجازه از امام معصوم بجنگند و غنیمت به دست آورند، تمامی آن غنیمت از آن امام خواهد بود و اگر با دستور امام بجنگند، و غنیمتی به دست آورند یک پنجم آن غنیمت از آن امام خواهد بود.»

برادران و عزیزان من، آگاه باشید، خداوند ما را هوشیار نماید. از غفلت برحذر باشید، فرصت داده شده را مغتنم بشمارید و کوتاهی هایتان را جبران کنید پیش از آنکه توان و زمان را از دست بدهید.

درس هجدهم

۱. سوال شماره یک:

گزینه (أ). پاسخ: دو

گزینه (ب). پاسخ: دو

گزینه (ج). پاسخ: دو

۲. سوال شماره دو:

أ) کارهایشان را به ایشان می‌نمایاند که بر آنان مایه حسرت هاست -

ب) آنان را دروشده بی‌جان گردانیدیم

ج) همه وسایل و اسباب آسمان‌ها و زمین را

۳. سوال شماره سه:

گزینه (أ). پاسخ: دو

گزینه (ب). پاسخ: چهار

گزینه (ج). پاسخ: دو

۴. ترجمه جملات

أ) از امام صادق علیه السلام [پرسیده شد]: «اگر شخصی لباسی را برای رنگری دهد و لباس خراب شود، (حکمش چیست؟) و حضرت پاسخ داد: هر کارگری که بابت درست کردن چیزی به او مزد بدهی و او آن را خراب کند، مسئول است.»

ب) بدان که مناظره درباره احکام دین [جزئی] از دین است ولی شروط، زمان و مکانی دارد. پس اگر کسی به صورت درست به احکام دین پردازد، و به شروط آن جامه‌ی عمل بپوشاند، حدود آن را رعایت کرده و در این مورد به پیشینیان اقتدا کرده است؛ پیشینیان درباره مسائل (گوناگون) مناظره کرده‌اند و تنها برای خدا و جستجوی آنچه نزد خدا حق است، به مناظره پرداخته‌اند.

ج) مستحب است که اگر غلامش را به ازدواج کنیزش درآورد، مقداری از مالش را به او بدهد.

۵. ترجمه روان فارسی

أ) «ای که برای هر خیری به او امید دارم و از خشمش در هر شری ایمنی جویم. ای که عطای بسیار در برابر طاعت اندک دهی، ای که عطا کنی به هر که از تو خواهد؛ ای که از روی نعمت بخشی و مهرورزی عطا کنی به هر که از تو نخواهد و تورا نشناسد. به خاطر درخواستی که از تو نمودم، تمامی خیر دنیا و آخرت را بر من عطا کن و تمامی شر دنیا و آخرت را از من دور کن؛ چرا که آنچه میبخشی، چیزی کم ندارد و ای بخشنده، از فضلت بر من بیفزای.»

ب) قرآن کریم، مواهب طبیعی و نعمتهای الهی را، رزق و روزی انسان و وسیله ای جهت بقای حیات و استمرار زندگی و وسیله ی حرکت او به سمت رشد و کمال برمی شمارد.

ج) برخی از علماء گفته اند: خلقت هر چیزی را به آن داد به این معناست که به هر چیزی، شکلی را عطا کرد که مطابق و هماهنگ با سود و منفعت مرتبط به آن است؛ همانطور که به چشم شکلی داده که مطابق با (عمل) دیدن است و گوش به شکلی است که مناسب برای شنیدن است. بینی، پا، زبان و غیر آن (سایر اجزاء) نیز همینطور است. هر کدام از اینها (اعضا) مطابق با فایده ای است که چیزی جایگزین آن نمی شود.

درس نوزدهم

ترجمه

برای مردم (وقت) حسابشان نزدیک شده است و آنان در بیخبری رویگردانند. هیچ پند تازه ای از پروردگارشان نیامد مگر اینکه بازی کنان آن را شنیدند.

بین چگونه بعضی از آنان را بر بعضی دیگر برتری داده ایم و قطعاً درجات آخرت و برتری آن بزرگتر و بیشتر است. آیا حکم بر مَفْطِر بودن هم می شود؟ این حرف بعید نیست. چون نهی در باب مرکبات عرفاً ظهور در مانعیت و فساد دارد (با فرض وجود مخالفت) [نهی در باب مرکبات در عرف نوعی رهنمون کردن به مانعیت است و این مفهوم را می رساند که فلان امر مانع صحت عمل است مثلاً خوردن و آشامیدن مَفْطِر روزه و مانع صحت آن است]. خداوند سبحان به بندگان خود دستور داد در حالی که اختیار دارند و نهی کرد تا به آنان هشدار دهد. احکام آسانی را واجب کرد و امر دشواری را تکلیف نکرد و پاداش اعمال اندک را فراوان قرار داد. او با نافرمانی بندگان مغلوب نخواهد شد.

و جوب شرعی قصد قربت در روزه علی رغم عدم لزوم به زبان راندن آن، برداشت عرف متشرعه (مومنین و دینداران) است که فرض غیر شرعی بودن این برداشت ممکن نیست.

درس بیستم

۱. سوال شماره یک:

گزینه (أ). پاسخ: یک

گزینه (ب). پاسخ: چهار

گزینه (ج). پاسخ: دو

۲. سوال شماره دو:

أ) در حالیکه به دنبال محقق ساختن حقیقت بودم.

ب) شهرهای بزرگ و مساجد فراوان

ج) در حالی ... ستایش می کرد.

۳. سوال شماره سه:

گزینه (أ). پاسخ: یک

گزینه (ب). پاسخ: دو

گزینه (ج). پاسخ: دو

۴. ترجمه جملات

أ) در باب استحباب اطعام مومنین به وسیله ی عقیقه (عقیقه: گوسفند قربانی که برای نوزاد می کشند): محمد بن یعقوب از ابی علی اشعری از محمد بن عبد الجبار از صفوان در ابی بصیر از امام صادق علیه السلام در مورد نوزاد نقل کرده: (نوزاد) در روز هفتم نامگذاری بشود و برایش قربانی کنند و سرش تراشیده شود و هم وزن موی (تراشیده شده) نقره صدقه دهند و مرد (خانه) را گوسفند را برای قابله ببرد و او را از آن اطعام کنند و به عنوان صدقه بدهند.

ب) محمد پیامبر خداست و کسانی که با اویند بر کافران سختگیر (و) با همدیگر مهربانند. آنان را در رکوع و سجود میبینی فضل و خشنودی خدا را خواستارند.

ج) گفت: برایش قربانی کن و موی سرش را در روز هفتم بتراش و هم وزن موهایش نقره ببخش و گوشت گوسفند قربانی را تکه تکه کن و بپز و گروهی از مسلمانان را به آن طعام دعوت کن.

۵. ترجمه روان فارسی

أ) هنگامی که ضرار بن ضمیره وارد بر معاویه شد، معاویه درباره امیرالمؤمنین (ع) از او جویا گردید، ضرار می گوید: گواهی می دهم علی (ع) را دیدم وقتی که شب پرده تاریکی خود را گسترده بود، در محراب عبادت ایستاده و محاسن خویش را در دست گرفته، مانند مارگزیده به خود می پیچد و گریه می کند و می گوید ای دنیا! ای دنیا! از من دور شو. آیا خودت را به من عرضه می کنی و می نمایانی؟ یا به من اشتیاق داری و مرا خواهانی، وقت آن نیست

که مرا بفریبی. هیئات؛ غیر مرا بفریب که من نیاز به توندارم و تو را سه طلاقه کرده‌ام. طلاق که رجوع در آن نیست، (ای دنیا) زندگانی تو کوتاه و اهمیّت تو ناچیز و آرزوی تو پست است (سپس فرمود): آه از کمی توشه و درازی راه و دوری سفر آخرت و سختی ورودگاه (که قبر و برزخ و قیامت باشد).

ب) کم‌ترین زمان بارداری، شش ماه است و بیشترین آن نه ماه است. و سه ماه مورد شک و گمان است. منظور از بیشترین زمان بارداری، یک سال کامل است و تنها امامیه به سال کامل معتقدند و فایده‌ی تعیین بیشترین زمان بارداری این است که اگر مرد زنش را طلاق دهد و زن بعد از طلاق، در زمانی بیشتر از زمان تعیین شده، فرزندی به دنیا بیاورد، آن فرزند از آن مرد نیست. تعیین زمان بارداری بر نصوص شرعی، توقیفی، اجماع و راههای علمی متکی است و از طریق ظن و گمان اثبات نمی‌شود.

ج) اما درباره مفطر بودن [مبطل روزه بودن] باقی ماندن عمدی بر جنابت [تا طلوع فجر، باید گفت]: موثق این است که ابوبصیر از امام صادق علیه السلام نقل کرده است: شخصی در شب ماه رمضان جنب شده و عمداً غسل را تا طلوع فجر انجام نداده است [حکم آن چیست؟] حضرت در پاسخ فرمودند: حکم او این است که بنده‌ی را آزاد کند و یا دو ماه متوالی روزه بگیرد یا شصت مسکین را اطعام کند. وجوب کفاره، به دلالت التزامی بر مفطر بودن این عمل (بقاء عمدی بر جنابت تا طلوع فجر) و وجوب قضای روزه دلالت دارد. در مقابل، حبیب خثعمی از امام صادق علیه السلام نقل کرده: رسول الله در ماه رمضان نماز شب را می‌خواند و سپس جنب می‌شد و غسل را عمداً تا طلوع صبح به تاخیر می‌انداخت. از عیص بن قاسم نقل شده: از امام صادق علیه السلام در مورد مردی که در ماه رمضان در اوایل شب جنب شده بود و غسل را تا زمان طلوع صبح به تاخیر انداخته بود، سوال کردم و ایشان فرمودند: روزه‌ی او صحیح است و قضا ندارد و روایاتی از این قبیل.

درس بیست و یکم

ترجمه

بگو اگر در نزد خدا سرای بازپسین یکسره به شما اختصاص دارد نه دیگر مردم پس اگر راست میگویید آرزوی مرگ کنید.

تفاوت میان (دولفظ) "نیف" و "بضع": نیف از یک تا سه و بضع از چهار تا نه را شامل میشود. و کلمه ی نیف فقط بعد از دهگان به کار برده می شود مانند عشرة و نیف و مائة و نیف؛ برخلاف بضع که به تنهایی به کار می رود و از آن جمله سخن خداوند متعال است: (در نتیجه چند سالی در زندان ماند).

تفاوت میان قدرت و حیات: گاهی قدرت و توان موجود زنده با بقای حیات او به یک اندازه تناقض پیدا می کند. نگاهی هرچند گذرا و تاملی اندک – صرف نظر از نگاه موشکافانه – باید انسان را بر این مسئله رهنمون شود که آنان روایت های راویان اهل سنت را رد کرده و نپذیرفته اند. از جمله ی این روایتها، روایت هایی است که در باب مدح و ستایش حضرت رسول (ص) است که می گوید آن حضرت هنگام حضور حضرت آدم در بهشت در صلب او بود.

درس بیست و دوم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: دو
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: یک

۲. سوال شماره دو:

- الف) چند
- ب) گاهی
- ج) از آن

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: چهار
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: سه

۴. ترجمه جملات

أ) برای این اساس، گاهی فرض می شود که موضوع حکم شرعی مرکب و متشکل از دو جزء است که یکی از این دو جزء از آغاز، معلوم الثبوت بوده و حال همان جزء رفع گشته و از بین رفته است ولی ما دقیقاً نمی دانیم که چه زمانی رفع شده و این گفته به این معناست که این جزء، اگر قبل از رفع آن جزء دیگر موجود بوده باشد، موضوع حکم شرعی همزمان برای دو جزء محقق شده است.

ب) به همین دلیل، سعی ما بر آن است که در مجموعه های سه گانه، جدیدترین مطالب و اندیشه هایی که علم اصول بدانها دست یافته را بدون در نظر گرفتن صحت آنها طرح کنیم.

ج) علاوه بر این، سخن پیامبر را در این روایت فرض کنید: سه چیز از دنیایان نزد من محبوب است. (زن و عطر و نماز). ایشان امور سه گانه را از جمله ی امور دنیوی قرار داده اند؛ این در حالی است که امور دنیوی وارد در حدیث، دو امر بوده نه سه امر، که عبارت است از بوی خوش (عطر) و زنان و اما نماز نه از امور دنیوی بلکه از امور اخروی است.

۵. ترجمه فارسی روان

أ) سخن خدای متعال: «در ظرف چند سال» (روم ۴) منظور از کلمه ی بضع، مابین سه تا ده می باشد و این تصریح رسول خداست. برخی از لغت شناسان گفته اند که منظور از بضع، اعداد مابین اعداد دهگان، یعنی یک تا ده میباشد. بنابراین منظور از بضع، دو تا نه است و اما در مورد کلمه ی نیف، دو نظر وجود دارد: یکی از آن نظرها

این است که منظور از کلمه ی نیف، ما بین یک و نه است که این نظر ابن زید است و دومین نظر، بنا به رای اکثریت، مابین یک و سه میباشد.

ب) «تا معلوم بدارد که پیام های پروردگار خود را رسانیده اند» (جن ۲۸) در این آیه پنج وجه وجود دارد: یکی از آن وجوه بنا به روایت ابن جبیر این است که: محمد باید معلوم کند که جبرئیل پیامهای پروردگارش را به او رسانده است. وی می گوید: جبرئیل تنها زمانی به همراه وحی نازل میشد که چهار فرشته او را همراهی می کردند. وجه دوم بنا به روایت قتاده: محمد باید معلوم بدارد که پیامبران قبل از او، پیامهای خدا را رسانیده و حفظشان کرده اند. وجه سوم بنا به روایت مجاهد: باید معلوم بدارد که چه کسی پیامبران را تکذیب کرده، چرا که پیامبران از جانب پروردگارشان آنچه را که بدان امر شدند ابلاغ کردند. وجه چهارم بنا به روایت ابن قتیبه: باید جنیان بدانند که پیامبران آنچه را که خداوند بر آنان نازل کرد به آنها ابلاغ کردند و آنان از طریق استراق سمع به وحی الهی دسترسی پیدا نکرده اند. وجه پنجم بنا به روایت زجاج: باید خدا معلوم بدارد که پیامبرانش پیامهای او را به دیگر پیامبران رسانیده اند. «خدا بدانچه نزد ایشان است، احاطه دارد» ابن جریر میگوید که منظور از احاطه، احاطه ی علمی است. (نسبت به تمامی امور ایشان عالم و دانا است) «و هر چیزی را به عدد شماره کرده است» یعنی جز خالق آنها، کسی نمی تواند آن را بشمارد.

ج) داستانی روایت شده است که به دلیل آن شبها بیدار می ماند و عنوان داستان را از آن گرفته است. این داستان درباره ی زندگانی زنی است که از بی سوادی رنج میبرد و علی رغم میلش، با مردی شرابخوار و عربده کش ازدواج می کند، این زن از زبان همسر بدزبانش نیز در عذاب است. این مرد دائما واژه های زشت و الفاظ رکیک کوچک و بزرگی به زبان می آورد و بدترین ویژگیها را به زن و فرزندان نسبت می دهد. خاله ی آن زن به دیدارش میرود تا دلیل آشفتگی و بی قراری او را بفهمد. زن در آغوش خاله اش گریه می کند و از حال و روزش با مردی گله می کند که با تمام وجود از او متنفر است. مردی که علاوه برزنش، از فرزندان هم بیزار است و با این مرد روزگار سیاهی را میگذرانند. این علاوه بر فقر خوارکننده ای است که سایه ای از غم و سیاهی مطلق را بر زندگی این خانواده انداخته و زیر بار آن کمر خم میکنند.

درس بیست و سوم

ترجمه

افلاطون تنها فیلسوف نبود؛ بلکه در میان مولفات فلسفی، منطقی و اخلاقی او، اصول و مبانی ریاضی را نیز میبیینیم و مبحث امروز ما در مورد مجسماتی (یکی از مباحث ریاضی) است که از آن تحت عنوان «المجسمات الافلاطونیه» صحبت شده است.

ظهر، چند علامت دارد از آن جمله: هرگاه شاخص عمودی بر روی زمین قرار بگیرد، به هنگام طلوع خورشید از آن شاخص سایه ای بلند به طرف غرب ایجاد می شود و به تدریج شروع به کوتاه شدن می کند تا آنجا که خورشید به خط نصف النهار میرسد؛ تا اینکه به پایان می رسد و بعد از آن سایه بلند می شود که این مسئله به دلیل عبور خورشید از خط نصف النهار است؛ با عبور خورشید از خط نصف النهار ظهر ایجاد می شود.

درس بیست و چهارم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: سه
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: دو

۲. سوال شماره دو:

- أ) نیست / نیست / تنها
- ب) برخی از آنان / برخی از آنها
- ج) به محض اینکه

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: سه
- گزینه (ب). پاسخ: سه
- گزینه (ج). پاسخ: دو

۴. ترجمه جملات

- أ) هیچ مومنی را نسزد که مومنی را جز به اشتباه بکشد و هر کس مومنی را به اشتباه کشت باید بنده ی مومنی را آزاد و به خانواده او خونبها پرداخت کند مگر اینکه آنان گذشت کنند.
- ب) اگر بر کودک گمشده ترس از مرگ برود، واجب است که این کودک نگهداری شود و هزینه ی او تقبل شود و این حکم علی رغم علم و آگاهی نسبت به رها کردن کودک به دلیل ناتوانی در تربیت یا ترس از بی آبرویی یا غیر آن و یا علم به فقدان خانواده و تنها ماندن کودک یا عدم آگاهی از وضعیت او، صادق و قابل اجراست.
- ج) به کوهی نگریستم و در آن اتاقها و حجره هایی دیدم که پرده هایی بر آنها افکنده شده بود و درهایی از طلای سرخ مزین به مروارید و یاقوت داشت. به سرعت به سمت آن کوه رفتم و به محض اینکه به کوه نزدیک شدم، صدای فرشته ای بلند شد در حالی که میگفت: پرده ها را کنار بزنید و درها را باز کنید و خارج شوید. شاید این مسکین امانتی نزد شما دارد که از شر دشمنان او را نجات می دهد.

۵. ترجمه روان فارسی

- أ) باید این مورد را بر صورت عدم اشتراط حمل کنیم زیرا متن قائل به تفصیل شده و میان موردی که کسب منفعت در قرض به خاطر اشتراط [قبلی] بوده و موردی که بدون اشتراط [قبلی] است فرق می گذارد و اولی را حرام و دومی را جایز می داند. همانطور که اسحاق بن عمار از ابی الحسن نقل می کند: «در باره ی شخصی از او سوال

کردم که به شخص دیگری مقروض است و از ترس اینکه مبادا قرض را از او پس بگیرد، مقداری از سود قرض را می‌پردازد. وی پاسخ داد: اگر شرط‌گذاری [قبلی] در میان نباشد، اشکالی ندارد. «

ب) خداوند متعال می‌فرماید: و از آنان کسانی اند که با خدا عهد کرده اند که اگر از کرم خویش به ما عطا کند، قطعاً صدقه خواهیم داد و از شایستگان خواهیم شد. پس چون از فضل خویش به آنان بخشید، به گفته خود عمل نکردند و در ادعای خود صادق نبودند؛ در نتیجه به سزای کرده‌شان تا روزی که او را دیدار می‌کنند نفاق را در دل‌هایشان باقی می‌گذارد. که از آن پناه بر خدا باد.

ج) در فصل نهم وجوب تقدم هر علتی بر معلولش گذشت که این مسئله به دلیل جایگاهی است که معلول در آن قرار گرفته است. از این مسئله آشکار می‌شود که به حساب آوردن غایت حرکت به عنوان علت غایی درست نیست و فرقی نمی‌کند که آن حرکت، جوهری باشد یا عرضی و تفاوتی نیست میان اینکه حرکت عرضی، طبیعی باشد یا ارادی.

درس بیست و پنجم

ترجمه

انسان ناتوان آفریده شده است.

علی (ع) فرمود: من همان بنده ای هستم که مشک آب را تا خانه ات حمل کرد.

پروردگارا! مرا به راهی آسان و هموار به سوی محبتت رهنمون کن.

پروردگارا! تو کسی هستی که همه چیز را بدون آموزش می دانی و حمد و ثنا مخصوص توست.

اما در مورد حدیث خیبر: از حضرت رسول (ص) نقل شده که در روز خیبر فرمودند: فردا پرچم را به دست مردی

خواهم سپرد که خدا و پیامبرش را دوست دارد و خدا و پیامبرش نیز او را دوست دارند و (هرگز از صحنه ی نبرد)

فرار نمیکنند و خداوند (این دژ/ دژ خیبر) را به دست او میگذشاید و علی (ع) را در حالی که چشم درد داشت،

فراخواند و از آب دهانش در چشمان او مالید و پرچم را به او داد و خداوند او را پیروز گردانید.

درس بیست و ششم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: یک
- گزینه (ب). پاسخ: سه
- گزینه (ج). پاسخ: چهار

۲. سوال شماره دو:

- أ) امروز چیزهای پاکیزه
- ب) پستی / پستانی
- ج) چیزی

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: سه
- گزینه (ب). پاسخ: سه
- گزینه (ج). پاسخ: دو

۴. ترجمه جملات

- أ) آن دوره ی تاریخی از زندگی امت اسلامی، سرشار از حوادث و فراز و فرودها بود.
- ب) مردی که حکمرانی و ولایت مصر را به او داده بودم، مشاوری صادق و مخلص بود.
- ج) در این حالت، اگر به جزئی که ابتدائاً ثبوتش نزد ما معلوم است بنگریم، احتمال بقای آن را تا هنگام حدوث و وقوع [جزء] دوم در می یابیم و بقای آن را تا آن زمان استصحاب می کنیم.

۵. ترجمه روان فارسی

- أ) اما در مورد اسم حیدره: ابن مغازلی از ابن قتیبه روایت کرده: از برخی از خاندان ابی طالب در مورد این سخن که «من کسی هستم که مادرم مرا حیدره نامید» سوال کردم و یادآور شد که مادر علی فاطمه بنت اسد بود و زمانی که علی را به دنیا آورد، ابوطالب حضور نداشت. بنابراین او را (علی را) به اسم پدرش «اسد» نامگذاری کرد و هنگامی که ابوطالب آمد، اسمی را که مادر علی برایش انتخاب کرده بود، نپسندید و او را علی نامید و هنگامی که علی در روز خیبر رجزخوانی میکرد، اسمی را گفت که مادرش بر او نهاده بود. فرمود: حیدره نامی از نامهای شیراست.
- ب) تمامی بلاد اسلامی در آن عصر - برخلاف دوره بنی امیه - تحت سیطره و حکمرانی بنی عباس نبود. سرزمینهای شمال آفریقا و قسمتی از بلاد شام و بیشتر مناطق مکه و مدینه از تحت سیطره ی آنان خارج شدند و مناطقی را که از بلاد خراسان و ماوراء النهر تحت حکمرانی داشتند، از چنگشان درآوردند و پادشاهان، حکومتها و

دولت های متوالی را دست به دست کردند تا آنجا که برای خلیفه جایی جز بغداد و برخی از بلاد عراق باقی نماند. ابوالفداء در رابطه با این قضیه می گوید: (این مشکل) به دلیل ضعف خلافتشان و نیز سرگرمی به شهوتها و جمع آوری زیاد اموال رخ داد.

ج) روشن است که این فصل، با مقاله ای که در مورد موضوع متافیزیک می باشد، کاملاً مرتبط است و از این فصل به نظر میرسد که ابن سینا مفهوم قوه و فعل ارسطویی را به درستی فهمیده و ثابت میکنند که نظریه قوه و فعل همچون نظریه ماده و صورت، به دنبال تفسیر تغییر است.

درس بیست و هفتم

ترجمه

جایگاه طب در زمان جاهلیت؛ ابوحاتم نقل کرده: "زهیر بن جناب" ده ویژگی داشت که در فرد دیگری از هم عصرانش نبود. بزرگ قوم، سرشناس، خطیب، شاعر و نماینده ی قوم در نزد پادشاهان و پزشکشانش بود. این در حالی بود که طبابت در نزد آنان مایه ی بزرگی و شرف بود. فالگیر و دوراندیش کاهنان و شهسوار قوم بود و در میان آنان منزل داشت و از میان آنان افرادی در اختیار داشت.

ما در براهین و دلایل نگریستیم و درباره ی حقیقت جستجو کردیم و این چیزی بود که ما به آن رسیدیم. این است امام، روش و مسلک ما، تا در نزد خداوند سبحان و متعال عذری داشته باشیم. اگر به مجمع الزوائد هیثمی، جایی که این حدیث را از طریق طبرانی نقل می کند، مراجعه کنید، می گوید: و در آن کسانی بودند که آنان را شناختم.

درس بیست و هشتم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: چهار
- گزینه (ب). پاسخ: دو
- گزینه (ج). پاسخ: یک

۲. سوال شماره دو:

- أ) این دو
- ب) کسانی که
- ج) آنچه / آنچه

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: دو
- گزینه (ب). پاسخ: یک
- گزینه (ج). پاسخ: یک

۴. ترجمه جملات

أ) خداوند سبحان مواهبی را در دوره هایی به مردانی بی همتا اختصاص می دهد و به وسیله ی آن، نبوغ را حق ایشان قرار می دهد که از جمله ی این افراد، استاد مترجم ماست. هنگامی که تورا نسبت به حقایق امور به اندازه ی وسع و توان بشری آشنا می کند، او را فیلسوف می یابی و هنگامی که سیلی از برهان و دلیل می آورد، او را متکلم می یابی. گره های شک و شبهه را چون پیر در مقابل باد رها می کند. در حالی که او فقیهی متبحر است، فرع را به اصل بر می گرداند و در کف امواج اقیانوسش، دُر گران بهایی را فرو نمی گذارد و آن را خارج می کند. (یعنی علم او به مانند اقیانوس است و گرانبهارترین و مهم ترین مسائل علمی را از این اقیانوس دانش ارائه می کند) وی در اصول و مبادی خود یک محقق است و آنچه را که گذشتگان و متأخران از پاسخ آن ناتوان مانده اند، پاسخ می دهد.. او در مسائل نظری اجزای علوم و دانش ها را کاملاً از یکدیگر تمییز می دهد و بین موبه موی آنها تفاوت قائل می شود. (یعنی دانش گسترده داشته و در هر کدام از آنها متخصص و جزئی نگراست.)

ب) روایت شده هر کس با گروهی اجتماع کرد و دعایی کرد اینگونه دعا کند: خدایا از خشیت چنان نصیب ما کن که بین ما و نافرمانی تو حایل شود و از طاعتت آنچه که ما را به بهشتت برساند و از یقین به قدری که گرفتاری های دنیا را بر ما آسان سازد، خدایا ما را به گوش هایمان و دیدگانمان و نیروهایمان تا گاهی که ما را زنده می داری بهره مند گردان، و آن را وارث ما قرار بده، و انتقام ما را از کسی که بر ما ستم روا داشته بگیر، و ما را بر کسی که با ما دشمنی ورزیده یاری ده، و مصیبت ما را در دین ما قرار نده، و دنیا را بزرگترین اندیشه و نهایت دانش ما قرار مده و آن را که به ما رحم نمی کند بر ما چیره مکن.

ج) اقبال (این چنین) پاسخ می دهد: اسلامی که همه این امور را در خود دارد در میان مسلمانان هم وجود دارد و هم وجود [بدین گونه که] اسلام تنها در ظواهر زندگی مسلمانان ساری و جاری است. آنان به نامهای اسلامی نامیده می شوند و مرده هایشان را بر حسب احکام اسلامی دفن می کنند و اذان می گویند و نماز می خوانند؛ ولی (با همه ی این اوصاف) روح اسلام را در میانشان گم کرده اند و اسلام در میانشان مرده است. به این معنی که اسلام نمرده و زنده و پویا است و با کتاب و سنتی آغاز می شود که سرشار از سرزندگی و نشاط و پویایی و پاسخگوی تمام نیازهای زندگی است اما این مسلمانان هستند که مرده اند؛ چراکه به اسلام تحریف شده تمسک جسته اند و امیرالمومنین این حالت را با این بیان توصیف می کند: لباس اسلام را به تن می کنند؛ اما مثل اینکه پوستینی را وارونه پوشیده باشند.

۵. ترجمه روان فارسی

أ) مدیریت ذهن: خداوند متعال قوای ادراک از جمله نیروی تشخیص و بصیرت و حافظه و ذهن را در انسان به ودیعه نهاده و انسان عاقل و بالغ کسی است که بتواند به درستی از آن استفاده کند. پس در امور می نگرد که کدامین آنها مفید و کدامین مفیدتر است؛ سپس ترتیبی علمی و صحیح را به منظور حفظ و جایگیری آن در ذهن انتخاب می کند و بدین طریق از آن محافظت می کند. اما انسان نابالغ و نادان کسی است که با حافظه اش مانند مخزن و انباری رفتار می کند و هر چیزی را در آن می اندازد و از این مواهب الهی به صورت درست بهره نمیبرد. بنابراین کسی که کتابی می خواند، در طی یک بار خواندن، ممکن نیست که محتویات کتاب را حفظ کند؛ بلکه باید آن را دوباره و پشت سر هم بخواند و سپس در هر اندیشه ای که در آن آورده شده، تامل و تحلیل و تحقیق نماید و بعد از پایان مطالعه ی آن کتاب، آن را خلاصه نموده و به حافظه اش بسپارد. سپس کتابی دیگر در رابطه با همان موضوع مطالعه کند تا ذهنش با مطالب متعدد و نامنظم پرنشود و افکار در هم آمیخته نگردد.

ب) تفاوت میان ابتلاء و اختبار: ابتلاء، صرفاً با تکلیف کردن سختی ها و گرفتاری ها همراه است. این در حالی است که اختبار، همراه با سختی ها یا امور مطلوب صورت می گیرد. آیا نمی بینی که گفته شده: او را به وسیله ی انعام و کرم بر او مورد آزمایش قرار داد و در این مورد لفظ ابتلاء به کار برده نمی شود؛ و [گفته نمی شود که] کسی به نعمت مبتلا شد. همانطور که گفته شده او را با انعام بروی مورد آزمایش قرار داد و گفته نمیشود که او را به وسیله ی آن (نعمت) مبتلا ساخت و شخص مبتلا به نعمت نیست، بلکه بدان وسیله مورد آزمایش و اختبار قرار میگیرد. می توان گفت ابتلا مقتضی آشکار ساختن طاعت یا معصیت فرد مبتلاست و اختبار مقتضی علم و اطلاع از اوضاع و احوال در این مورد است [مطیع یا عاصی بودن]. منظور از «خبر» علم به کنه و حقیقت چیزی است و فرق میان آنها آشکار است.

ج) اجماع امت از حیث اجماع بودن حجیتی ندارد مگر اینکه در این اجماع امت، امام معصوم حضور داشته باشد. بنابراین اگر ثابت شود که تمام امت بریک قول اجماع دارند، شکی نیست که آن سخن، سخن امام معصوم است. اگر چنین نباشد، ادعای اجماع در آن مورد ادعای باطلی است و چنین اجماعی حجیت ندارد. باید این حالت را استصحاب کنیم چون حکم حالتی که امام معصوم جزء اجماع کنندگان است ثابت است پس اگر

ثابت شود که تمام امت بر یک قول واحد اجماع دارند، شکی نیست که آن سخن، سخن معصوم است. زیرا اگر اینگونه نباشد [و امام معصوم جزء اجماع کنندگان نباشد] ادعای اینکه امت بر موضوعی اجماع کرده‌اند، ادعایی باطل است.

درس بیست و نهم

ترجمه

بر کسی پوشیده نیست که حق و باطل در هر موضوعی وجود دارد. بنابراین، برهان قوی و استوار همراه با حق است و باطل را رد می‌کند. مجالی برای فرض دو دلیل اساسی به نفع حق و باطل در یک حد وجود ندارد؛ بلکه تمامی مسئله این است که برای باطل شبهاتی وجود دارد که گمان می‌رود دلایلی بر (حقانیت) آن است ولی هنگامی که عرضه شود و با ادله ی حق و حقیقت مقایسه شود، جعلی و ساختگی بودن آن مشخص می‌شود. پس باطل تنها جولان می‌دهد و حق حکومت می‌کند. (عمر باطل کوتاه و ناپایدار و عمر حق بلند و دائمی است / باطل رفتنی و حق ماندنی است). مسئله مهم در این زمینه، آن است که دلایل تمامی مدعیان حق در قبال دیگران بررسی شود - و تنها صرف ادعای او در این زمینه کفایت نمی‌کند - تا اینکه حق از خلال آن آشکار شود، سپس (بعد از حق جزگمراهی چیست / اگر حق را زیر پا بگذاریم، قطعاً گمراه خواهیم شد).

تنها وسیله ی ممکن - در آغاز راه - جهت بحث و بررسی درباره حق و حقیقت، همان عقل و اعتماد بر دلیل و برهان است؛ فرقی نمی‌کند نتیجه چه بشود، و احادیث شیعه نیز این مطلب را تأیید می‌کنند: (اولین چیزی که خداوند آفرید، عقل بود).

درس سی ام

۱. سوال شماره یک:

گزینه (أ). پاسخ: سه

گزینه (ب). پاسخ: دو

گزینه (ج). پاسخ: دو

۲. سوال شماره دو:

أ) اگر قلبش را استوار نساخته بودیم

ب) شخصی ترسو

ج) از کودکی مان

۳. سوال شماره سه:

گزینه (أ). پاسخ: چهار

گزینه (ب). پاسخ: یک

گزینه (ج). پاسخ: یک

۴. ترجمه جملات:

أ) همواره و پی در پی در عذاب دائم است و شفاعت او نامقبول و دعای او رد شده است.

ب) اولین مرحله در شکل گیری وجود انسانی، انعقاد نطفه است؛ چرا که در هر حال بخش مهمی از ارزش وجودی را دربرمیگیرد و به همین دلیل روایاتی که به ضرورت سلامت این مرحله و صحت شکل گیری آن سفارش میکنند، متواترند.

ج) از همان لحظه، بین غرب و جهان عربی اسلامی تفرقه ایجاد شد.

۵. ترجمه روان فارسی

أ) تمامی تلاشهای صورت گرفته جهت نابودی عقاید الهی ای که پیامبران آورده بودند (و نیز تلاشهایی در جهت) سیطره بخشیدن به هرگونه تفکریا فلسفه ای دیگر به شکست انجامید. شکست خورد در زمینی که از آن برانگیخته شده ایم و کلمه ی خداوند (کتاب مقدس) برای پیامبران محقق گشت. قطعاً (پیامبران) بر آنان پیروزند و بی شک سپاهیان او (خداوند) بر آنان غالبند. این مسئله عموماً پدیده ای قابل توجه در تمامی زمین و در تمامی زمانهاست. (این قضیه - سیطره ی نیروهای خداوندی بر تحریف گران - سنت الهی در تمامی زمانها و مکانهاست)

ب) با وجود اینکه جعد از مقربین امویان بود، شورش صحابه و تابعین علیه او، حکمرانان (اموی) را مجبور به تبعید و سپس اعدام وی کرد. چه بسا جعد قربانی اختلافات داخلی امویان شد.

ج) جهاد (که معنایی فراتر از معنای جنگ داشته و شامل تمامی معانی رزم و رنج کشی و تلاش میشود) ابزاری از ابزارهای هدایت است چون اطاعت، پیروی، تمسک و تسلیم به هنگام مواجهه با موانع به اوج خود می‌رسند سپس انسان با آنها مبارزه می‌کند تا از آنها عبور کند.

درس سی و یکم

ترجمه

فرزند گذشته از آنکه نور چشم پدر و مادر است؛ همینطور که در این آیه ی کریمه بیان شده است: «و کسانی اند که میگویند پروردگارا به ما از همسران و فرزندانمان آن ده که مایه ی روشنی چشمان (ما) باشد و ما را پیشوای پرهیزگاران گردان.» ...

ازدواج، عاملی جهت ایجاد آرامش و اطمینان روحی و روانی در میان تمامی مردان و زنان است و به همین جهت، مرد وزن بدون دیگری ناقص اند و آن دو (زن و مرد) اگر هر کدام به شریکش تکیه کند، در حقیقت یک هستی و وجود تکامل یافته را تشکیل می دهند؛ چرا که هریک از آن ها به شریک خود تکیه دارد.

از آنجا که انسان تحت تاثیر امور پیرامون خود قرار می گیرد، ممکن است که در بعضی جاها یا برخی حالات مانند مجالس فسق و فجور و مکانهای نامناسب و بد که زمینه ی گناه را برای وی فراهم میکند، ضعیف شود. بنابراین شایسته نیست که سعیش را در طلب نزدیکی به زنی قرار دهد که بسیار زیبا یا ثروتمند است یا خانواده ای برخوردار از جاه و مکان دنیوی دارد.

درس سی و دوم

۱. سوال شماره یک:

- گزینه (أ). پاسخ: دو
گزینه (ب). پاسخ: چهار
گزینه (ج). پاسخ: دو

۲. سوال شماره دو:

- أ) این بدان سبب است که
ب) به طوری که
ج) از آنجا که

۳. سوال شماره سه:

- گزینه (أ). پاسخ: سه
گزینه (ب). پاسخ: دو
گزینه (ج). پاسخ: سه

۴. ترجمه جملات

أ) شیخ استاد ما نائینی (قدس سره) همانطور که در شروح شاگردش کاظمی (قدس سره) آمده است می گوید: و اما روش عقلا، پایه ی اصلی دلایل این باب است؛ به گونه ای که اگر فرض کنیم راهی برای بررسی سایر دلایل وجود داشته باشد، هیچ راهی برای بررسی بر روش عقلایی که مبتنی بر اعتماد به خبرثقه و تکیه به آن در محاورات [عرفیه] می باشد وجود ندارد.

ب) بر این اساس، مسئولیت زوجین در زندگی زناشویی شان واقعا مسئولیتی بزرگ و مهم است. چه قبل از اقدام به ازدواج از جهت حسن انتخاب همسریا بعد از ازدواج از جهت تعهد به ادای کامل حقوق، تا موفقیت و استمرار آن برایشان حتمی شود.

ج) مالک مال رهنی می تواند در آن مال تصرف کند به شرطی که تصرفش منافاتی با ماهیت رهن نداشته باشد - مانند سوار شدن بر حیوان هنگامی که در رهن باشد- و اما تصرفی که با حقیقت رهن منافات دارد - مانند بیع حیوان یا ذبح آن - جایز نیست مگر اینکه شخصی که مال مرهونه در گروهی اوست اجازه ی این کار را داده باشد. و اما گیرنده رهن نمی تواند جز به اجازه ی مالک در آن دخل و تصرف نماید.

۵. ترجمه روان فارسی

أ) برتوپوشیده نیست که تقابل ملکه و عدم ملکه میان دو مفهوم بینایی و نابینایی برقرار است نه شخص بینا و شخص نابینا چراکه نابینایی امری عدمی و نابینا امری وجودی است؛ مگر آنکه به بسیط بودن مشتق قائل شویم و معنای مشتق را همان مفهوم مبدأ در نظر بگیریم. اختلاف در جایی است که مشتق لا بشرط و مبدأ آن به شرط لا باشد.

ب) البته یک استثنا وجود دارد و آن این است که اگر روی چرم [پوست] نوشته شده باشد که محصول در ترکیه که کشوری اسلامی است ساخته شده، در صورتی که به نوشته و حقانیت آن مطمئن نباشیم، نمی توان به آن اعتماد کرد. اما اگر به نوشته اطمینان داریم، به آن اعتماد کرده و حکم به تذکیه و طهارت آن می کنیم؛ چراکه اگر ثابت شود که در کشوری اسلامی ساخته شده است، همین مسئله در حکم پاکی آن کفایت کرده و حکم به طهارت منوط به خرید آن از بازار مسلمانان نمیشود.

ج) ولی محقق حلی بعد از آنکه مفهوم "اجتهاد" را ارتقا بخشید یا این مفهوم به گونه ای در عرف فقها توسعه یافت که شامل طرق استنباط در فقه شیعه نیز شد، از [به کار بردن اصطلاح اجتهاد] احتراز نکرد. زیرا وقتی اجتهاد منبعی برای فقیه و دلیلی برای استدلال های او گشت و در اصطلاح جدید به معنای «تلاش فقیه در استخراج حکم شرعی از ادله و مصادر» مطرح شد، دیگر منبعی از منابع استنباط نبود بلکه فرایندی بود که فقیه از طریق آن حکم شرعی را از منابع استخراج می کند.